GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea: Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Joi'a si Dumінec'a.

Pretiulu abonamentului: pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera: la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile: un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru flacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 69. Joi, 12 Septembre|31 Augustu 1878.

Conformare, nu confirmare.

Brasiovu, 11 Septembre 1878.

Peste doue septemani se voru intruni corpurile legiuitórie ale Romaniei, spre a luá hotaririle definitive asupra atitudinei ce trebuie se observe tiér'a si guvernulu façia de nou'a stare a lucruriloru, creata prin tractatulu de Berlinu.

In lungulu intervalu, de candu s'au fostu reintorsu delegatii tierei dela congressu pana astadi situatiunea Romaniei nu s'a schimbatu, nici spre bine, nici spre reu, ea a remasu totu atatu de grava cá atunci, candu pentru prim'a óra a sositu scirea dererósa dela Berlinu, ca Basarabi'a este sacrificata de catra marile poteri europene. Intr'unu singuru punctu difere starea presenta de cea trecuta: in cele doue luni trecute s'au mai asiediatu passiunile in intru nu mai puçinu cá si in afara, representantii natiunei au avutu timpu a cugetá seriosu asupra celoru ce sunt de facutu pentru binele tierei, guvernulu a potutu se faca pregatirile necesarie, cari voru dá apoi greutatea cuvenita votului representatiunei natiouale.

Acuma candu se apropia momentulu cá guvernulu romanu se esecute tractatulu dela Berlinu, incatu privesce cedarea Basarabiei si anescarea Dobrogei, scirile cele mai estravagante se respandescu prin diuaristic'a europeana. Trebuie se observamu aci cu parere de reu, ca celu mai mare nutrementu 'lu capeta fabricatorii de sciri sensationale straini din discussiunile infocate, ce neincetatu decurgu intre foile partitului liberalu si intre acele ale conservatoriloru din Romani'a.

Tendinti'a tuturoru relatiuniloru ce le aflamu prin diuariele straine este de a aretá, ca Dobrogea va poté fi pentru Romani'a ceea-ce este astadi Bosni'a si Herzegovin'a pentru Austro-Ungari'a. Chiaru diuarie cá „Independinti'a belgica" si „Le Temps" scrisera, ca romanii de aceea nu s'ar' incumetá a intrá in Dobrogea, pentru ca le e frica de a nu provocá acolo versare de sange, care pare a fi neevitabila, de candu russii au adusu inapoi in Dobrogi'a pe cei 20,000 cerchezi fanatici, pe cari ii goni de acolo generalulu Zimmermann.

Foile romane competente au desmintitu versiunea acést'a constatandu, ca resolvarea cestiunei privitóre la ocuparea si anecsarea Dobrogei s'a amanatu numai din causa, ca inca nu s'au potutu pronuntiá asupra ei corpurile legiuitórie. Abstragêndu inse dela necessitatea indepliuirei receritieloru constitutionale, guvernulu romanu n'a avutu nici o causa de a grabi cu resolvirea unei cestiuni atatu de complicate si dereróse pentru Romani'a, cumu este aceea a cedarei Basarabiei.

Fórte cu greu le vine romaniloru de a se conformá acestui punctu alu tractatului de Berlinu, dela a caruia esecutare depindu tóte celelalte, prin urmare si luarea in posessiune a Dobrogei. Intardierea guvernului romanu cu esecutarea acelui articolu fatalu este dér' pe lenga tóte celelalte si prea naturala, decatu cá se mai provóce mirarea cuiva. Nu a fostu destula durerea si umilirea, ce le-a causat'o Congressulu romaniloru prin instrainarea Basarabiei, se mai cere acuma si aceea cá Romani'a se se arate multiamitória pentru lovitur'a ce i s'a datu si se se grabésca cu ostentatiune a duce in implinire decisiunea areopagului europeanu?

Romanii nu s'au simtitu nicidecumu indemnati a presentá russiloru pe tipsia cele trei districte ale Basarabiei. Déca ratiunea mai inalta de statu ii silesce astadi a se supune hotarirei Congressului, romanii nu voru nici catu negrulu sub unghia se faca pe lume se créda, ca acést'a sar' intemplá de buna voia. Bunulu simtiu nu numai va scusá, dér' va justificá chiaru atitudinea passiva, mai multu espectanta a guvernului romanu in cestiunea retrocederei Basarabiei. Dela russi inse nu se mai póte asteptá cá se aiba acestu bunu simtiu, dupa-ce l'au calcatu in pecióre cu atata brutalitate, insistandu a rupe o bucata din corpulu Romaniei, careia au se-i multiaméscа mare parte succesulu campaniei loru in contra turciloru.

Nu ne surprinde déca cetimu, ca Russi'a ar' fi cerutu dela guvernulu romanu cá se-i predé neamenatu Basarabi'a si cá Romani'a se subscrie unu actu formalu in regula, prin care se se invoiésca la retrocessiunea Basarabiei, amenintiandu ca la dincontra trupele russe nu voru parasi Dobrogea. Guvernulu romanu se fi respunsu, ca se supune tuturoru decisiuniloru congressului dela Berlinu si ca va asterne cererea Russiei corpuriloru legiuitórie.

Nu scimu pana incatu sunt esacte scirile aceste, dér' vedemu cu parere de reu, ca Russi'a jóca unu jocu falsu si in Dobrogea. Corespondinti'a dela Silistri'a, ce-o publicaramu in numerulu penultimu, spune, ca s'au inceputu deja a se organisá bande bulgare spre a provocá conflicte cu armat'a romana, candu va procede la ocuparea Dobrogei. Planurile ascunse ale Russiei inse sunt deja deochiate. Corpurile legiuitórie romane se voru pronuntiá in curendu. Cumu asigura organulu principalu alu partidei liberale. Romani'a se va supune, se va conformá decisiunei congressului, dér' nimeni nu póte cere cá se confirme cutare articulu din tractatulu dela Berlinu, ca-ci precumu nu sta in poterea Romaniei de a schimbá nimicá din ceea ce a facutu Congressulu, asemenea nu e in caderea ei nici de a confirmá oper'a lui. Conformare de voie de nevoie, ér' nu confirmare — este prin urmare devis'a momentului, Romani'a nu póte nici-odata sanctiuná unu actu indreptatu in contra esistentiei sale nationale in contra suveranitatii poporului romanu!

Urmarile ligei albanese.

Fanatismulu in provinciele turcesci resculate a ajunsu la culme. Lig'a albanesa — inchiaiata intre delegatii diferiteloru némuri albanese, cari au juratu, ca voru respinge ori ce incorporare a tierei loru la unu imperiu strainu si ca voru apará tienutulu de invasiunea straina, ca voru bravá ori-ce periculu ii va intempiná, declarandu solemnelu, ca toti aceia, cari lucréza la imbucatatirea imperiului otomanu séu cérca se atitie pe altii spre acestu scopu, voru fi priviti, cá inimici ai natiunei si patriei — incepe a avé urmari fórte seriόse. Vediuramu in altu locu cumu albanesii prepara armatei austriace la fruntariele pasialicului Novi-bazar o resistintia formidabila, cumu mamele mohamedane inflacaréza pe fii loru la lupta. Acuma avemu de a inregistrá unu faptu de cea mai mare gravitate pentru viitóri'a desvoltare a lucruriloru pe peninsul'a balcanica. Albanesii 'si tienu juramentulu datu cu o consecuentia infricosiata si pe candu prepara resistintia invasiunei straine, pedepsescu in modu crancenu pe toti aceia, cari indémna pe poporu a se supune in pace si a nu face intrebuintiare de armele sale.

Inalt'a Pórta a fostu tramisu de curendu pe Mehemed-Ali-pasi'a fostu plenipotentiariu turcescu in Berlinu, in tienuturile, cari conformu tractatului din Berlinu sunt de a se impreuna cu Serbi'a si Muntenegrulu cu acelu scopu, cá se mulcoméscа spiritele poporatiuniloru turcesci si se le prepare la anecsiunea viitória cei va impreuná cu nesce elemente straine loru. Mehemet-Ali a si plecatu in acele tienuturi, dér' vrendu a pacificá pe turci a provocatu numai o ura selbatica in contra s'a, care la costatu chiaru viéti'a. Ministrulu de esterne turcescu Savfet-pasi'a primi din localitatea unde se aflá Mehemet-Ali pasi'a in missiunea s'a pacificatória urmatori'a depesia: „Locuitorii dela Iacov'a si Ipec se adunara la unu locu si luara cu assaltu Conaculu, unde locuiá Mehemet Ali cu statulu seu majoru, asia, incatu se incinse o lupta sangerósa intre gard'a generalului si insurgenti. Dupa ce acesti'a dedura apoi focu la o parte a conacului i succese lui Mehemed Ali a scapá de acolo si a se ascunde intr'o casa intarita. Dér' si aci a fostu urmaritu de catra insurgenti, cari strabatura cu poterea in interiorulu casei si omorira acolo pe musirulu (maresialulu) Mehemed Ali si pe vreo cativa oficieri si 20 soldati din suit'a s'a. Se anuncia, ca totodata a fostu masacratu si comandantulu dela Ipecu, Abdullah-pasi'a impreuna cu 10 functionari superiori.

Se intielege, ca scirile acestea au trebuitu se faca cea mai rea impressiune in cercurile turcofile din Vien'a, unde se sperá inca óre-cari resultate bune dela interventiunea pacificatória a guvernului inaltei Pórte. Comitele Andrásy trebuie se-'si dica cu parere de reu, ca sub acestea impregiurari o conventiune cu Turci'a numai are intielesu nici pentru momentu, nici pentru viitoriu, ca-ci nu Sultanulu este, dela care depinde pacea in provinciele ocupate si in districtele invecinate cu ele. Insurrectiunea cu lig'a albanesa in frunte a devenitu astadi unu factoru independentu, asupr'a caru'a Sultanulu numai are nici o potere.

Acuma recunoscu chiaru si organele ministrului de esterne, ca conventiunea cu Turci'a s'a nenorocitu póte pentru totdeauna. Inchiaiarea unei conventiuni austro-turcesci numai atunci ar' fi avutu sensu, déca dela ea s'ar' fi potutu sperá o usiurare a operei de pacificatiune. Dér' „Pester Lloyd" merge inca si mai departe si marturisesce, ca chiaru si speranti'a intr'unu succesu favorabilu definitivu alu ocupatiunei se micsioréza din di in di, ca voru trebui aduse inca mari jertfe pana ce insurectiunea va poté fi invinsa, ca adeveratele greutati ale resbelului din Bosni'a incepu abia acuma. Scirile, ce i le impartasiesce corespondentulu seu despre pregatirile ligei albanese a pusu pe ganduri si pe curagiosulu „Pester Lloyd". Dupa acele sciri lig'a dispune de aprópe 45,000 ómeni armati completu, si peste fórte insemnate deposite de arme. Lig'a albanesa se folosesce de press'a guvernamentala turcésca si de telegrafulu statului, spre a nutrí fanatismulu masseloru. In proclamatiunile albanese se dice, ca resultatulu lupteloru de pana acuma indreptatiesce la speranti'a, ca victori'a finala va fi a insurgentiloru; in fiecare lupta trupele de ocupatiune ar' fi fostu in defavoru si n'ar' fi doveditu nici curagiu nici vointia de a se luptá in contra turciloru; crudimea soldatiloru straini s'ar' fi documentatu in tóte partile, ca ei spendiura pe turci, care pedépsa cu mórte le rapesce acestora paradisulu si lovesce in façia coranului loru; multe orasie bosniace ar' fi fostu jafuite si averea mohamedaniloru transportata in Austro-Ungari'a si ceea ce face cá lucrulu se apare si mai infricosiatu, este transportarea turciloru „in tiér'a inimica", unde sunt dati pe man'a gâdelui. Astfeliu voiescu se nimicéscа pe mohamedani! s. a. Acestea sunt pe scurtu argumentele, pe cari le aduce lig'a spre inflacararea masseloru si in adeveru efectulu loru este estraordinariu, ca-ci de optu dile s'au inscrisu 3240 ómeni, intre cari si baiati mai tineri de 15 ani, in listele comitetului ligei. Apoi se nu se puna pe ganduri, cei ce cá Andrásy au creditu, ca cu doue regimente cu steagulu si music'a in frunte se voru poté preamblá dupa placu prin Bosni'a?

Luptele in Bosni'a si Herzegovin'a.

Comand'a divisiunei 36 anuncia: Eri trupele nóstre au ocupatu Prjedor intre aclamatiunile simpathice ale poporatiunei, dupa ce in Novi si giuru poporatiunea a fostu desarmata fara cá se resiste. In 6 Sept. atacá gen. Sametz pe insurgenti in positiunea loru tare dela Kljuc si ii respinse pe tiermulu stangu alu Savei dupa o lupta

crancena, care a duratu pana in nópte, trupele nóstre au luatu 2 siantiuri dela Kljuc si casele dela pólele castelului, In 4 au odihnitu trupele ostenite. Perderile nóstre camu 150. In 7 Sept. atacara trupe turcesci, care veneau din Livno, positiunea brigadei Csicos la Han-Prelogo. Ataculu a fostu respinsu stralucitu si fara perderi. Trebinje a fostu ocupatu eri, dupa ce trupele turcesci s'au retrasu de acolo fara a resiste. — Gen. Szapáry anuncia: Continuandu ofensiva amu atacatu eri in 5 Sept. la ameadi pe insurgenti. Lupt'a inversiunata in contra positiuniloru fortificate, dintre cari ceà mai tare a fostu luata cu baionet'a a duratu pana in nópte. Trupele nóstre au bivuacatu in positiunile luate. La 6 Sept. voindu a continuá ofensiv'a observaramu, ca insurgentii au parasitu tóte positiunile loru fortificate. Perderile nóstre nu sunt neinsemnate. Drumulu spre Maglay e liberu. Desarmarea localitatiloru Vronra, Maidan si Kozaray s'a terminatu fara resistintia. Oficialu se anuncia din Doboy 7 Sept: Inimiculu batutu se retrase parte mare inderetulu riului Sprezza. Szapary ocupa sioseau'a Gracaniçia-Trbuk-Maglay si fortifica positiunea acést'a. Perderile nóstre in 5 Sept. sunt: 65 morti 342 raniti 34 disparuti. — Oficialu se anuncia din Zavalje 7 Septembre: Astadi la ameadi avuramu o lupta crancena la flanculu dreptu. Cele mai insemnate positiuni dela Bihacs le amu luatu, positiunile dinaintea flancului stangu inca sunt ocupate de inimicu.

Din Vien'a 8 Sept. se telegraféza: Dupa o relatiune a generalului Zach a trebuitu acest'a se sisteze ataculu asupra positiunei fórte tari a inimicului la Bihacs si se se reintórca earasi la Zabalie. Asupra perderiloru, cari nu sunt neinsemnate lipsescu inca detailuri. — Cu dat'a 9 Sept. se anuncia oficialu: Dupa ocuparea orasiului Trebinje unu jumatate de batalionu lasatu indereptu la podulu dela Trebinitza, a fostu atacatu de catra insurgenti, dupa o lupta de o ora insa ataculu a fostu respinsu. Noi perduramu 1 locoterentu, 6 soldati, 8 au disparutu. Si trupele, cari tabarau la Trebinje, au fostu neliniscite prin impuscaturi din nesce turnuri (kulas) de prin pregiuru; se tramisera indata in contra loru 2 companii.

In lupt'a memorata dela Bihacs au fostu raniti colonelulu Le Gay, locotenentulu-colonelu Kokotorici si 14 oficieri; 2 oficieri sunt morti, 2 oficieri nu se scie unde sunt; 400 soldati fura raniti.

Din Novi-bazar 31 Augustu i se scrie lui „Pester Lloyd": „De eri trupele turcesci si „fidelii insurgenti ai Maiestatii Sale Sultanului" fortifica barbatesce defileele (strimtorile), cari despartu Serbi'a de Muntenegru. Aci la fruntari'a noului Vilaietu Bosni'a si a vechiului pasialicu dela Novi-bazar, sunt decisi turcii a face prim'a resistintia energica trupeloru de ocupatiune austriace. Positiunea in sine este fórte tare si póte se fia aperata de catra o mana de ómeni eroici in contra unei armate intregi. Cele optu siantiuri si 2 baterii, cari dupa spus'a unori crestini Albanesi se construescu in strimtorile de acolo pe o intindere de mai multe kilometre, se dice, ca intarescu positiunea astfeliu incatu nu e de luatu. Cei 9000 ómeni, parte soldati regulati, parte insurgenti, cari ocupa strimtorile, voru resistá negresitu pana la cea de pe urma picatura de sange. E de necrediutu pana la ce gradu fanatismulu a inflacaratu massele poporului turcescu. Mamele mohamedane tramitu pe fii loru in lupta, dicêndule: „Invinge, scapa credinti'a séu mori; de te vei intórce invinsu indereptu, te voiu impuscá, cá pe unu lasiu si cá pe unu desertoru, cu manile mele proprii!" Se pare numai ca le lipsesce unu comandantu harnicu. Oficieri in „neactivitate" sunt multi, dér' art'a unei bune conduceri nu o cunoscu de locu. Nedzid-pasi'a se astépta aici, dér' este mare intrebare déca va 'uá asuprasi rolulu unui comandantu, cu atatu mai vertosu cu catu Albanesii ingreunéza prin portarea loru positiunea ori-carui superioru. Poporulu nici-odata n'a fostu dedatu se asculte. Credu, ca luarea positiuniloru din strimtori ii va costá pe austriaci multe jertfe, dér' cu tóte aceste voru reusi de siguru a-le luá.

Maghiarisarea scóleloru romane.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.")

Elöpatak, (Valcele) 27 Aug./8 Sept. 1878.

Inca in anulu 1872 s'a redicatu aci in Elöpatak o scóla primara confessionala romana, din averea bisericei gr.-or. locale, si din daruiri de buna voie si colecte dela óspetii din Romani'a, cari visitau bai'a de aci. Acést'a scóla s'a si sustienutu in caracterulu seu pana de presinte, de-si progressu remarcabilu n'a potutu face din caus'a nesuficienteloru midiulóce materiale, poporulu de aci fiindu lipsitu si nepotendu-se tiené astfeliu unu invetiatoriu mai cualificatu. In intervalulu dela 1872 pana acuma ni se puse din candu in candu cate o intrebare dela inspectorulu regiu prin deregatoriile politice, ca óre fivomu aplecati a schimbá caracterulu scólei din confessionala in comunala; tóte acestea propuneri fura inse respinse din partea nóstra. In anulu curentu. se vede, ca dupa influintiari de susu, comitetulu comunalu din locu votà scóla comunala, la ceea ce, cu dorere spunu, aderà nesciu si poporulu. Caus'a, pentru care a fostu sedusu a consemti la acést'a schimbare este influinti'a de susu, sunt promissiunile, ca regimulu le va face o alta scóla noua, fora cá poporulu se contribuie ceva si fora cá se fia mai multu obligatu de a plati pe invetiatoriu. Apoi ceea ce e mai dorerosu si caus'a principala: Invetiatoriulu romanu confessionalu din locu, constrinsu in urm'a unui ordinu consistorialu se faca unu esamenu de cualificatiune si simtiendu-se neaptu pentru acela, cu ajutoriulu primariului parasi scól'a si astfeliu apoi se constituira domnii nostri in comissiune scolaria, si se alese de presiedinte comitele Nemes János din Heghigu, ér' de vice-presiedinte israelitulu Josef Goldstein si alti straini. In prim'a siedintia alesera pe invetiatoriulu romanu si pe unu evreu de invetiatori, votandu-le salarie anuale de cate 400 pana la 450 fl., despre cari este mare intrebare, déca regimulu le va acordá.

In urm'a acestora s'au facutu cu poporulu adunatu in sinodulu parochialu tóte incercarile pentru sustienerea scólei, inse totulu a fostu indesiertu, pentru-ca poporulu insielatu prin promissiuni nu vré se cunósca reulu si periculululu, prin care este amenintiata scól'a comunala. Vediendu, ca lucrulu sta astfeliu, s'a facutu din partea preotului romanescu gr.-or. din Elöpatak d. Ioanu Mog'a incercare la inspectoratulu regescu, pentru nimicirea hotarirei comitetului comunalu. Dér' ce se vedi, fiindu constrinsu prin intrebarile d-lui insp. ai respunde, ca densulu (preotulu) se opune straformarei scólei romane confessionale in scóla maghiara comunala, din causa ca chiaru dupa informatiunile dlui inspectoru regimulu voiesce prin scól'a comunala a ne maghiarisá, prin cuventulu acest'a si-a aprinsu paie in capu, ca-ci inspectorele nicidecumu magulitu, ci fórte maniatu, cualificà pe preotu de agitatoru contra ideei de statu maghiare. „Dumneat'a nu credi, ca legea acesta (aratandui legea scolara) este sanctionata de Maiestatea S'a? apostrofà inspectorele pe preotu. — „Ba credu si sciu, respunde acest'a inse dorere, organele statului nu esecuta aceea lege conscientiosu si in adeveratulu ei intielesu; le este usioru maghiariloru a se gerá inaintea lumei cu legi frumóse si liberale, cá se o faca se créda, catu de drepti sunt ei cu popórele conlocuitórie, pe candu in realitate acelea legi sunt litere mórte" s. a. In cursulu convorbirei la intrebarea preotului romanu, ca pentruce in órecare comuna, unde este scóla comunala cu despartiamentu romanu si unde romanii facu doue din trei parti se propunu acuma obiectele in limb'a maghiara, — 'i respunse, ca deórece acolo se vorbesce si unguresce conformu legei are se se propuna in limb'a maghiara — déca sta lucrulu astfeliu, replicà preotulu, atunci nu cumva si in Elöpatak, unde tóta poporatiunea afora de fórte puçini straini e romana, va pretinde se se propuna in limb'a maghiara? La ceea ce inspectorele duplicà, ca nesmintitu asia va fi si ca altfeliu nici nu se póte. Atunci preotulu 'i declarà, ca fiindu acest'a o asuprire, scopulu este de a maghiarisá pe romani. Mai departe adause inspectorele, ca scól'a romana conf. e necorespundietória, de óre-ce n'are biblioteca, n'are piese din mineralogia s. a. Dér' óre la scólele comunale aflase-voru tóte acestea? Me indoiescu! Lasu la o parte amenintiarea inspectorelui scolariu, ca va aretá pe preotulu romanu in. regimu, la ce inca i remase datoriu, dér' apoi cu astfeliu de procedere unde crede d. inspectoru se ajunga? Cumu va poté castiga simpathi'a inteligentiei si poporului romanu, care de-si in unele locuri cá si aci nu vré se veda pericolulu si curs'a ce i se tinde. va vedea-o inse atunci, candu va fi intrens'a si va fi pré tardiu de a se scapá. — Eta inca o noua dovada pentru aceea, cumu se practica legile pe la noi. Totu romanulu intielegatoriu trebuie se invetie si din acestu casu, ca numai prin strins'a alipire de scólele nóstre romane confessionale se póte conservá nationalitatea nóstra! —

Orsiov'a, (protop. Reginului-sasescu) 3 Sept.

Faptele indeplinite pentru promovarea culturei si a luminarei poporului cu totu dreptulu se potu numi maretie, ele sunt adeverate binefaceri pentru omenime si cá atare demne de totu respectulu si recunoscinti'a. — Poporulu de religiunea gr.-cat. din comun'a Orsiov'a in tractulu protopopescu alu Reginului sasescu avù fericirea de a fi surprinsu peste asteptarea s'a de-o asemenea marétia fapta, de-o asemenea adeverata binefacere indeplinita in interessulu promovarei culturei si a luminarei sale.

Ilustritatea S'a Domnulu Consiliariu gubernialu in pensiune Paulu Dunc'a din Sibiiu portandu unu viu interessu pentru inaintarea in cultura si doiindu din anima luminarea poporului din comun'a Orsiova cá comuna natala a ilustritatii sale, avendu totodata in vedere starea cea materiala debila a bisericei si a scólei, precumu si dotarea cea necorespundietoria a docentelui scolasticu confessionalu, a avutu maranimositatea de a infiintiá pentru biseric'a si scól'a din acésta comuna o fundatiune de 2500 fl. v. a. in obligatiuni de statu, care va fructificá in perpetuu sum'a anuala de 105 fl. v. a. si anumitu 2000 fl. a destinatu, cá se fructifice in folosulu scolei er' 500 fl. in folosulu s. biserice. Din sum'a proventeloru anuali de 105 fl. din acésta fundatiune 84 fl. v. a. voru servi de subventiune pentru docentele dela scol'a confessionala locala adaugêndu-se la leaf'a ce-o primesce dela comuna, ér' 31 fl. voru intrá cá ajutoriu pentru s. biserica gr. cat. in cass'a aceleia. Administrarea acestei fundatiuni — dupa cumu a binevoitu a se deschiará generosulu fundatoriu — pana va fi in viétia o vá portá insusi ér' dupa mórte se va administrá conformu dispusetiuniloru din Literele fundatiunali ce va lasá. Sum'a proventeloru de 105 fl. pe anulu curente Ilustritatea S'a a si binevoitu a-o tramite la loculu destinatiunei in 2 rate a cate 52 fl. 50 cr. din cari cate 42 fl. s'au inmanuatu docentelui ér' cate 10 fl. 50 cr. curatorului primariu bisericescu. —

Poporulu gr.-cat. din Orsiov'a, — carui prin binefacerea susu memorata s'a datu unu ajutoriu nepretiuitu atatu pentru presentu catu si pentru venitoriu spre promovarea culturei sale — simte o nespusa bucuria in anim'a s'a, si-si tiene de cea mai santa datorintia a esprimá si a aduce si la acestu locu marinimosului fundatoriu si bunului seu patronu si binefacatoriu cea mai caldurósa si sincera multiamita si recunoscintia dorindu din profundulu animei sale cá prea-bunulu Dumnedieu se-i lungésca firulu vietiei intru multi si fericiti ani!!! —

In numele poporului gr.-cat. din Orsiova.

Alesandru Ternaveanu,
Parochu gr.-cat. alu Orsiovei.

Gimnasiulu romanu din Beiusiu.

(Urmare si fine.)

Avemu inaintea nóstra raportulu despre gimnasiulu superioru gr.-cat. de Beiusiu pentru anulu scolasticu 1877/8, edatu de Petru Mihutiu directoru. Partile singuratice, din care se compune acestu raportu sunt:

a) escerpte din istoria gimnasiului pentru anulu scol. 1877/8, cari tractéza despre inceputulu anului, despre esamenele private supletórie si corectórie, despre periodele anului; despre aceea, ca tinerimea a asistatu in tóte dilele diminétia la 7 óre la servitiulu divinu, despre mórtea episcopului gr.-cat. alu Oradiei mari Ioanu Olteanu, despre parastasu in memori'a fericitului fundatoru Samuila Vulcanu si a episcopului Vasilie Erdélyi, care a staruitu de s'a completatu gimnasiulu la 8 clase, a cumparatu cu spesele sale instrumentele fisice necesarie, a esoperatu subsidiu de 3706 fl. 50 cr. v. a. din fundulu studiiloru catolice; despre visitatiunea directorului supremu regescu alu cercului de invetiamentu Oradanu Dr. Ladislau G. Krauss, care in 18 si 19 Iuniu a presidatu la esamenele de maturitate verbale, éra in 21 a visitatu totu gimnasiulu, cu care ocasiune s'a dechiaratu deplinu indestulitu cu tóte:

b) Ordine ministeriali sunt mai multe, dintre cari vomu aminti ordinulu ministeriului de culte si instructiune publica din 22 Dec. 1877 Nr. 32,628, prin care s'a sistatu subsidiulu anualu de 3706 fl. 50 cr. v. a., care-lu obtienea gimnasiulu din fundulu studiiloru catoilice. — Din

22 Iuniu Nr. 505 se rescrie, ca guvernulu dieces. si ven. sonsistoriu, precumu nu afla de locu a subversá impregiurari de a reduce pe venitoriu si a alterá statulu de pana aci a gimnasiului, chiaru asia isi tiene de a sa datorintia si este resolutu a sustieué si intre impregiurarile date acestu institutu in starea s'a de gimnasiu superioru completu si pentru venitoriu, deci tienerea in curentu a solutiunii de pana acuma a professoriloru de aci inainte este si va forma obiectulu specialei si neaperatei sale ingrijiri Unu ordinu ministerialu din 7 Martiu Nr. 5949, prin care se da voie unui studentu se contraga clasea V. si VI si altulu din 27 Apriliu Nr. 7788, prin care se concede unui atudentu se contraga clasea III si IV intru unu anu.

c) Planulu de invetiamentu, din care se vede, cari professori ce studii si dupa ce manuale au propusu, precumu si materialulu catu s'a propusu in fiecare classe. — La acestu gimnasiu au fostu aplicati unu directoru si unsprediece professori, doi catecheti, unu prof. de desemnu si unulu de cantarile eclesiastice.

d) Conspectulu generalu alu studentiloru. In anulu acesta sau inscrisu 210 scolari, din cari au parasitu scól'a 25 si au mai remasu 185, dintre cari 148 s'au promovatu, 37 au remasu repetenti. — Dupa religiuni au fostu: 78 gr.-catolici, 85 gr.-orientali, 15 romano-catolici, 2 de conf. elv. 5 israeliti. — Ce limbi vorbescu: numai romanesce 39; romanesce si ungaresce 120; romanesce si germanesce 2; romanesce, maghiaresce si germanesce 20; maghiaresce si germanesce 1; numai maghiaresce 3. — Statulu civilu alu parintiloru; 81 inteligenti; 75 economi; 21 negutiatori si industriari independenti; 7 oficiali privati; servitoriu 1; — Resultatulu esamenului de maturitate: s'au insinuatu 20, si au reportatu 2 calculu cu precelintia, 18 cu maturu. Dintre acesti 20 de maturisanti 12 voru studia teologi'a; 1 medicin'a; 2 filosifi'a; 1 geometri'a si mecanica; 2 silvanistic'a; 1 agronomi'a, 1 sciintiele militari.

e) Fundatiuni si binefaceri. Din fundatiunea de pane a lui Samuilu Vulcanu s'au impartasitu conformu litereloru fundationali intr'acestu anu scolasticu 82 tineri greco-catolici obtienendu fiecarele pe septemana cate o pane de 5 klgr. Din fundatiunea de pane a lui Nicolau Jiga (Zsiga) destinata pentru tinerii greco-orientali dela acestu gimnasiu s'au impartasitu 12 studenti. Din statistica se vede, ca greco-catolicii au fostu 78 si totusi se provedu cu pane 82, cu 4 mai multi. De unde vinu acesti 4? Nu cumva s'au impartasitu 4 romano-catolici cu pane, eschidiendu-se romanii greco-orientali, cari in lips'a greco-catoliciloru conformu literiloru fundationale sunt indreptatiti a primi si ei pane, ca acést'a fundatiune este facuta numai pentru romani, si stranii nu se potu impartasi din ea. —

Repausatulu episcopu diecesanu a dispusu, ca se se dé professoriloru gimnasiali lemne de focu din depositoriulu de lemne dominialu, mai incolo resolví, cá se se impartasiesca 500 fi. din fundulu diecesanu cá subsidiu pentru anulu curentu intre professorii gimnasiali. Aici program'a dupa modest'a nóstra parere incarca pré multu cu laude pe repausatulu episcopu Ioanu Olteanu din causa, ca a impartitu cativa stanjini de lemne din padurile cele vaste ale dominiiloru episcopesci, si a dispusu de s'au impartitu din fundulu diecesanu 500 fl. eara nu din venitele sale colosale de 100,000 pana 120,000 fl. v. a. pe anu. Ce n'ar' fi potutu face Olteanu in decursulu pastoriei sale pentru acestu institutu, déca intr'adeveru s'ar' fi interessatu si l'ar' fi iubitu, cumu dice program'a. Astadi acestu foculariu de cultura nationala ar' poté se aiba fonduri colosale, déca ar' fi fostu episcopi zelosi si romani buni totu cá fericitulu episcopu Samuilu Valcanu, si déca ar' fi fostu o administratiune intielépta si mai conscientiósa chiaru fondurile lasate de Vulcanu ar' fi potutu cresce prin capitalisarea unei parti mici nu numai pana la sum'a de 110,000 fl. v. a. ci si pana la 150,000, asia incatu acuma ar' fi asigurata esistinti'a acestui institutu, si nu s'ar' clatiná, vegetandu de pe o di pe alt'a. Cumu amu disu mai susu, ce n'ar' poté face unu episcopu cu unu venitu anualu de 20,000 de galbini séu 100,000 de florini v. a., candu ar' fi adeveratu urmasiu alu apostoliloru si sinceru paditoriu alu dispusetiuniloru canonice, cari prescriu cu tóta acureteti'a ce calitati trebuie se aiba unu archiereu adeveratu si unu pastoriu, care-si pune sufletulu pentru turm'a sa. Déca unu episcopu cu unu venitu anualu de 100,000 de fl. v. a. nu face nimicu pentru cultur'a poporului romanu séu fórte puçinu, atunci ce poti pretinde dela ceilalti episcopi, cari au cate 10,000 pana 12,000 fl. v. a. si totusi metropolitulu Andreiu Siagun'a dintr'unu venitu anualu de 12,000 a lasatu la mórtea s'a o fundatiune de 100,000 fl. v. a. abstragêndu dela stipendiile cele multe, cari le a datu la tineri catu a traitu, abstragendu, ca a datu 2000 fl. la gimnasiulu din Brasiovu, apoi a depusu 1000 fl. pentru diuarie la gimnasiu, a mai cumperatu cu 4000 fl. v. a. o casa pentru locuint'ia directorului gimnasialu, a mai datu 2000 fl. v. a. la gimnasiulu din Bradu Numai vorbimu de fundatiunile cele multe, cari s'au facutu prin staruintia s'a, si la cari a contribuitu si densulu cu sume considerabile. Si óre metropolitulu Ales. St. Siulutiu c'unu venitu anualu de 30,000 n'a lasatu dupa mórtea s'a marea fundatiune de peste 200,000 fl.? Eata esemplu viu parintiloru episcopi romani cu venituri mari si venerabileloru capituli dela acele diecese grase!

Bibliotec'a gimnasiului s'a sporitu prin daruire cu 64 opuri; s'au cumperatu vr'o 20 si mai bine! — La acestu gimnasiu este si o societate de lectura a studentiloru din cl. VII si VIII gimnasiala. Societatea a fostu condusa de prof. Iuliu Papfalvai cá presiedinte si a tienutu 28 siedintie. Conformu statuteloru in fiecare siedintia se cetescu operatele incurse, se asculta peroratiunile si relatiunea comissiunii critisatóre. In anulu acest'a au incursu 57 operate, dintre cari 44 originale si anume: 22 in prosa, 22 poesia apoi 10 traduceri din limb'a maghiara, 2 din limb'a germana, si 1 piesa teatrala originala. Societatea a primitu 7 operate in prosa si 7 poetice si le a depusu in archivulu societatii. Declamatiuni au fostu 112 tóte din poetii clasici (nu scimu din clasicii latini si elini, séu din poetii clasici romani) 4 in limb'a maghiara, 2 in limb'a germana, 1 in limb'a italiana. Diuarie a avutu societatea 9. Bibliotec'a societatii s'a immultitu parte prin daruire, parte prin cumperare cu 21 opere. Societatea are unu capitalu elocatu de 387 fl. 38 cr. v. a. Venite in anulu acesta: dobanda incasata 6 fl. taxele dela membri 32 fl. 70 cr. spese 37 fl. 28 cr. prin urmare remanu bani gata 1 fl. 32 cr.

Acést'a este icón'a fidela a starii gimnasiului romanu greco-catolicu din Beiusiu dela inceputulu seu si pêna in diu'a de astadi. Dorinti'a nóstra ferbinte ar' fi ca acestu institutu de cultura romanésca se-si pastreze caracterulu nationalu si pe viitoriu, si se prospereze atatu in privinti'a materiala catu si spirituala.

E timpulu supremu, cá venerabilulu consistoriu diecesanu greco-cat. din Oradea-mare se faca tóte dispositiunile si se ia tóte mesurile, cá se nu se stinga acést'a lumina, care incaldiesce cu radiele sale animele si luminéza mintile atatoru fii de romanu, ca si asia noi romanii avemu fórte puçine institute in proportiune cu numerulu romaniloru din Ungari'a, Banatu si din Transilvani'a, ca noi ar' trebui se avemu, dupa cumu au sasii, cari nu facu 200,000 de suflete, (5 gimnasii complete si vr'o 3 mici,) celu puçinu 62 de gimnasii la o populatiune de 2 millióne si ceva peste jumetate, pe candu noi avemu 4 gimnasii complete si doue de cate 4 classe. Mai incolo se caute venerabilulu consistoriu a emancipá gimnasiulu de sub guvernu si alu pune sub iurisdictiunea confessionala bisericésca, ca de unde nu prin ingerintiele guvernului pe viitoriu se voru periclitá marile nóstre interesse de cultura nationala.

Societatea academica romana.

Sessiunea anului 1878.

Siedinti'a dela 21 Augustu 1878.

Se comunica o adressa a d-lui Dr. Fetu, prin care face cunoscutu, ca din motive de afectiuni de ficatu, cari lu retienu la bai, nu póte veni a luá parte in sessiunea anului curentu.

Se mai comunica o epistola a d-lui Dr. Gregoriu Silasi, professoru de limbistica si literatura romana la universitatea din Clusiu, prin care aréta, ca primesce cu recunoscintia numirea de membru onorariu alu societatiei.

Se primescu pentru bibliotec'a societatiei cartile urmatórie donate de d. Fréd, Damé: 1. „Histoire de la tolérance religieuse en Roumanie" par Hasdeu traduite. 2. „Le Chant du Latin", traduite. 3. Gramatic'a francesa ed. a dou'a. 4. „Une oeuvre morte et une oeuvre de mort." 5. „L'Etat roumain et la paix de l'Orient." 6. „Le reve de Dochia." 7. „Les Roumains du Sudu", par N. Densusianu et Fréd. Damé. 8. „Histoire critique des Roumains" par Hasdeu, traduite si „Consideratiuni asupr'a timpului si spaciului" de I. Cav. de Puscariu. — Se primesce cu multiumire. — Membrii trecu in lucrarile comissiuniloru si sectiuniloru respective.

Siedinti'a dela 22 Aug.

Nefiindu lucrari terminate din acele recomandate comissiuniloru, delegatiunea aréta, ca e gat'a a supune societatiei relatiunea despre resultatulu missiunei d-lui Gr. Tocilescu in Russi'a. Societatea afla cu cale, cá acésta relatiune se se dea in siedinti'a de Joi, destinata a fi deschisa publicului, cá un'a ce póte se presinte unu interessu mai placutu auditoriloru, ér' pana atunci comissiunile se se ocupe cu lucrarile ce li s'au recomandatu.

Siedinti'a dela 23 Augustu.

Se comunica: a) O adressa a d-lui V. A. Urechi'a, prin care ofera pentru bibliotec'a societatiei Tractatele Santei Aliantie in limbele francesa, russa si germana in 2 tomuri. b) O adressa a d-lui Al. Odobescu, prin care ofera totu pentru biblioteca doue manuscripte (legate in carti) ale repausatului inginieriu Al. Popoviciu, contienendu notitie interessante despre stabilimentele antice respandite in tiér'a romanésca si Moldov'a; c) O adressa a d-lui C. Esarcu, prin care tramite mai multe esemplare din publicatiunea s'a asupr'a documenteloru istorice descoperite de d-s'a in archivele Italiei.

Dupa acést'a d. presiedinte invita pe d-nii membrii a accelerá lucrurile din sectiuni si commissiuni spre a se poté deliberá asupr'a loru.

Siedinti'a dela 24 Augustu.

Se comunica: a) O adressa a d-lui d. Sturdz'a, prin care aduce la cunoscinti'a societatiei, ca d. Ignatiu Dobozki, membru alu academiei ungaresci si unulu din cei mai distinsi numismati, posedendu o colectiune remarcabila de monete ungaresci, transilvane, serbesci, bulgaresci si romane, a donatu societatiei mai multe medalii de mare importantia pentru colectiunea societatiei, cerêndu totodata autorisatiunea a face cu d. Dobozki unu schimbu si anume a schimbá monet'a lui Dabij'a-Voda, ce d. Dobozki ofere, in contr'a uni'a din esemplarele monetei lui Mihailu I, din colectiunea societatiei. Societatea tramite comunicarea la sectiunea istorica.

b) O alta adressa a d-lui Sturdz'a, prin care donéza societatiei: 1. Un relicuariu contienendu o bucatica din stof'a corónei lui Petru Raresiu si un'a din vestmentulu Dómnei lui Petru Raresiu si unu osu dela man'a Domnitiei Mari'a, fiic'a lui Stefanu celu Mare, colectionate cu tóta pietatea de regretatulu nostru colegu Al. Hormuzaki si donate d-sale de sor'a repausatului, venerabil'a dómn'a Elis'a Sturdz'a nascuta Hurmazaki; 2. Patru evangelisti, illuminatiuni in acuarela din a dou'a jumetate a secolului XVI, asiediati intr'unu cadru mare. 3. O cuthie cu remasitie de obiecte aflate in turnurile dela Gostaveti, judetiulu Romanati; 4. O colectiune de portrete, scene istorice, foi volante din evulu de midiulocu, si mai multe charti geografice din acelasi timpu. Societatea primesce cu mare multiumire, si ordona transcrierea inventariului acestoru lucruri in analele societatiei, impreuna cu adress'a donatorului.

c) O adressa a d-lui V. A. Urechia, prin care ofera pentru bibliotec'a societatiei: 1. Catalogue des manuscrits de la bibliothèque de Tours, par a Derange. 2. Influence de la pression de l'air sur la vie de l'homme, par d. Jourdanet 2 vol. 3. „Dr. Strousberg und sein Wirken". Se primescu cu multiamire.

d) O adressa a d-lui Gr. Melidonu, directorulu scólei normale Carolu I, prin care donéza societatiei doue tablouri archeologice, representandu tabar'a lui Trajanu dela Portile-de-Feru si templulu romanu dela Hatiegu, dupa baronulu majoru de Hohenhausen. — Se primesce cu placere.

La ordinea dilei relatiunea delegatiunei asupr'a missiunei istorice a d-lui Gr. Tocilescu in Russi'a. — D. secretariu generalu citesce mai antaiu instructiunile date de delegatiune d-lui Tocilescu, apoi reportulu acestui'a, care se ascultá cu mare interessu si atentiune. — Se recomenda sectiunei istorice. — D. Laurianu aréta dorinti'a cá acestu reportu se se publice in analele societatiei. La acést'a se associaza mai multi membri, ér' dupa cererea d-lui Ionescu se decide, a se midiulocí tiparirea in „Monitoriulu oficialu", spre a poté fi sub ochii fie-carui membru in sinulu sectiunei. Dupa acestea d. presiedinte aréta, ca sectiunea de sciintie a notificatu, ca ea afla cu cale a se citi in siedintia o disertatiune a d-lui P. S. Aurelianu, intitulata „Economi'a rurala la romani". Acést'a se asculta cu multa atentiune, ér' societatea decide a se tipari in anale.

Siedinti'a dela 25 Augustu.

Se comunica o adressa a dlui I. G. Popescu, prin care cere a i se cumpara unu numeru de esemplaria din opusculului seu „cursu elementariu de istori'a literaturei romane" si unu nou elaboratu alu seu, intitulatu „Notitie bibliografice, adunate in ordine alfabetica dupa autori, dela 1 Ianuariu 1874 pana la 24 Augustu 1878." — Acésta lucrare se da in cercetarea unei comissiuni compusa din dnii D. Sturdz'a, V. A. Urechia ti A. Romanu.

Se mai comunica, ca d. professoru St. Neagoe a donatu pentru biblioteca societatiei si pentru membrii sei, mai multe esemplare din Gramatic'a limbei romane, compusa de ds'a. Se primescu cu multiumire.

Se mai comunica o adressa a dlui I. S b i e r 'a, membrulu actualu alu societatiei, prin care aduce la cunoscintia, ca caus'a de bóla si alte impregiurari de familie 'lu oprescu de a luá parte la lucrarile sesiunei din anulu acest'a.

Revista diuaristica.

Cu privire la situatiunea Romaniei façia cu esecutarea tractatului dela Berlinu scrie „R o m a n i 'a l i b e r a" :

Corpurile legiuitorie se voru stringe la 15 Septembre. Trebuie cá situatiunea nóstra, facia cu ecsecutarea tractatului de Berlinu, se fia incurcata, de órace guvernulu a prevenitu cu doue luni chiamarea parlamentului, éra „Romanulu" face unu apellu catra representantii natiunei, cá se fia la postulu loru in diu'a ficsata, ca-ci „grave sunt cestiunile". Dejá multe versiuni circula, prin capitala asupr'a acestei convocari. Unii spunu, ca Russi'a, séu mai bine personalulu M. S. Tiarulu, cu tóte, ca congressulu i-a intorsu Basarabi'a, ar' tiené se dobendésca si consimtiementulu nostru. Pietatea filiala de o parte, semtiementulu recunoscintiei de alta parte, ar' fi tienendu interiorulu Tiarului intr'o agitatiune, care nu s'ar' poté linistí, decatu candu poporulu romanu s'ar' invoi si densulu la inapoiarea Bassarabiei. Se mai adauge chiaru, ca Russi'a ar' oferí ore-cari folóse Romaniei, candu noi amu redicá acésta pétra de pe anim'a suveranului seu. Unii, dandusi aerulu de bine informati, enumera chiar' acele folóse si consilia o politica de a dá ceea ce nu se mai póté avé, politica, pe care unu glumetiu o caracterisá de politic'a tieganului cu caciul'a cadiuta in garla.

Altii spunu, ca Russi'a, irritata in potriv'a nóstra, pentru-ca amu avutu cutezanti'a de a ne opune cererilorui sale, voiesce se ne causeze noue doreri. Ea staruesce nu numai, cá tractatulu de Berlinu, in dispositiunile ce ne privescu, se primésca solemn'a adhesiune a corpuriloru nóstre legiutórie, dér' ar' fi declaratu inca, ca nu va parasi Dobrogea, pana candu Romani'a nu va subscrie unu actu formalu, in regula despre retrocessiunea Basarabiei.

La aceste doue versiuni, se adauge firesce consideratiunea, ca guvernulu, neavendu calitatea de a se pronuntiá cu autoritate in aceste cestiuni si necunoscêndu pulsulu tierii legale in privinti'a ideei unei constituante, ar' fi convocatu, spre cuvenita chibzuiala, corpurile legiuitórie. Acestea fiindu sgomotele, cari circula prin publicu, noi le amu inregistratu fora inse a poté afirmá, care din aceste doue versiuni este adeverata, ca-ci amendoue sunt possibile. In ori-ce casu inse situatiunea trebuie se fia turburata. Facemu si noi appellu la barbatii din corpurile legiuitórie, cá se se grabésca a fi la postulu loru, chiaru la 15 Septembre, pentru cá tiér'a se scape din starea de nesiguranta, ln care se gasesce si se scimu ce ne astépta diu'a de mane.

„Politische Correspondenz" afla, ca in urm'a propunerei d-lui Mavrogheni, partid'a conservatória din Romani'a ar' fi acceptatu urmatórea programa in privinti'a anecsarii Dobrogiei:

„Romani'a se supune in principiu hotariririloru congressului si le primesce. Decissiunile congressului fiindu inse fórte greu de esecutatu si Romani'a avendu inaintea ochiloru ei jertfele sangeróse, care le-a facutu dejá si va mai face Austri'a pentru esecutarea mandatului, cu care fuse insarcinata de catra congressu, si avendu inaintea ochiloru ei situatiunea precaria a Muntenegrului, Serbiei si Greciei, este fórte naturalu, ca Romani'a nu se póte espune periculului unui resbelu de gueril'a, déca trupele sale ar' intrà in Dobrogea fara a se fi luatu mesuri de mai inainte. Acestu periculu esista inse in faptu, ca-ci dupa sciri sigure, cunoscute si guvernului din Bucuresci, este doveditu, ca Russi'a a adusu inderetu in Dobrogea acele orde cercheze bine inarmate, pe cari le gonise in anii 1864 si 1865 din propriulu ei statu cá unu soiu de ómeni jafuitori si neinfrenati. Acesti cerchezi, goniti in Asi'a, Turci'a ii asiediase in tienuturile cele mai selbatice din Dobrogi'a, unde au devenitu plag'a poporatiunei pamentene. In resbelulu din urma, intrandu generalulu Zimmermann in Dobrogi'a, grij'a s'a cea antai'a a fostu de a goni si de acolo pe cerchesii, cari erau in numeru de 20,000 ómeni. Acumu russii i-au adusu ér' inapoi, bine inarmati si, dupa cumu se dice, ei ar' fi restabiliti dejá diece din satele loru de mai inainte. Dér' nu numai din partea acést'a romanii ar' fi ameuintiati la intrarea loru in Dobrogi'a, ci trebuie luate in vedere si alte elemente chiaru din cele indigene. Asiá dér' poporatiunea Dobrogei ar' trebui intrebata, d é c a v o e s c e s é u n u a fi incorporata Romaniei, fia in form'a unui p l e b i s c i t u, precumu s'a facutu la Nizz'a si Savoi'a, fia prin consultarea capetenieloru comuneloru din orasie si sate. Déca resultatulu acestei consultari ar' fi in favórea Romaniei, atuncea ea ar' dobandi unu nou titlu de dreptu asupr'a posessiunei provinciei, care i-a fostu anecsata de congressu; déca inse majoritatea ar' votá in contr'a nouei stapaniri, atunci Romani'a, fora a ocupá Dobrogi'a, ar' trebui se lase afacerea la hotarirea poteriloru semnatarie."

Diverse.

(A u t o g r a f e p r é i n a l t e.) Fói'a oficiala „Budapesti Közlöny" din 4 Sept. publica autografele p. i. ale Maiestatiloru Loru a regelui si a reginei catra ministrulu-presiedinte Tisza in cari, cá si in acelea adresate catra ministrulu-presiedinte austriacu principele Auersperg, Maj. Loru esprima recunoscinti'a pentru simpathiele ce le-a aretatu poporatiunea pentru armata, pentru luptele ei eroice si pentru ostasii raniti si provóca pe ministru de a ajutorá cu tóte poterile sale activitatea reuniuniloru si a patriotiloru si patrioteloru patrunse de simtiemintele nobile umanitarie façia de ostasii raniti.

(M a n e v r e m i l i t a r i.) Joi'a, Vinerea si Sambat'a trecuta avù locu o manevra mare militare a garnisónei din Brasiovu si a cavaleriei din statiunile din giuru. Escel. S'a d. comandante militariu LM. baronu de Ringelsheim a asistatu la aceste manevre, inspectandu trupele si Dumineca s'a reintorsu satisfacutu érasi la Sibiiu.

(D e s p r e c a t a s t r o f'a d e l a M i s c o l c z) mai anuncia „Ellenör": Numerulu caseloru, cari au suferitu stricatiune este de 800, dintre cari jumetate sunt numai ruine. Pana in 2 Sept. s'au aflatu 250 de cadavre, cari se inmormentara in diu'a acést'a. Se scrie din Miscolcz: Erá unu conductu tristu acest'a; vreo 60 morti, a caroru nume nu s'a potutu eruá, au fostu dusi la cimitiru incarcati pe mai multe carutie. Numai puçini mergeau dupa densii, caci nimeni nu sciá, ca cine sunt acei morti. In localitatile pompieriloru pe tabl'a négra erá anunciatu ca s'au mai aflatu morti: 7 barbati, 13 copii, 21 femei, 11 fete si ca 102 cadavre s'au ingropatu deja! Aci zacu cadavrele parte in cosciuguri de lemnu, parte invelite in paie séu inca góle, barbati si femei sunt despartiti, copii formandu o gramada. In cimiteriulu din apropiere se sapa o grópa de 12 stanjini de mare — o mica casulia pentru 52 ómeni! Cadavre mai zacu inca si pe muntele Calvariei in spitaluri si prin casele private. S'au mai inecatu inca 5 soldati din regim. 65 de inf. si locoten. Oppel; 6 soldati au disparutu. Familii intregi, tat'a, mam'a, cu 5 pana la 6 copii s'au inecatu. Fiscalulu Szüts s'a inecatu in patu, unde erá bolnavu. Multi au scapatu cá prin minune suinduse pe felinarele de pe strada. Bisericele si scólele au suferitu multu. Pavagiulu stradeloru a fostu dusu de apa. Comun'a are o dauna de 370,000 fl. Miseri'a e infricosiatu de mare, multi nenorociti n'au ce mancá si se imbulzescu pe la brutari, unde inghitu pâne ferbinte, cumu o scotu din cuptoriu. Pivnitiele sunt inca pline cu apa, lipsescu pompe, dintre poduri numai doue au remasu nedarimete, comunicatiunea e impedecata. Soldatii dela regim. 65 de inf. archiducele Carolu Ludovicu au escelatu in darea de ajutoriu. Lucratori lipsescu, mai cu séma ómeni, cari se sape gropile. Dupa o versiune pagub a causata se urca la 2 milióne fl. Mai multe mii de vite s'au prapaditu. In granariulu si in pivnitiele piatiei de producte s'au ruinatu mai multe mii maji de grane. — Diuariulu „Borsod" din Miscolcz, care abia acuma a potutu appare érasi, scrie; Potopulu a inundatu intre altele si cas'a familiei Fridlovics astfeliu, ca pre candu nefericitii se desteptara din somnu, erá deja pré tardiu a se gandi la o scapare de acolo. Toti alergara in podulu casei; betranulu tata alu familiei, care zace de mai multi ani, nu potù se se redice din patu si strigà cu unu tonu sfasietoriu de anima: „Fiiulu meu Iosc'a, asiá pe mine me lasati aici!" Fiiulu strigá desperatu: „A! iubite tata! nu te lasamu nicidecumu acolo!" si sarindu in apa, care-i ajungea pana la umeri, cu mare greutate a potutu se duca pe tatalu seu sub coperisiulu casei. Dér' abia se vediura acolo cu totii, candu éca ca ap'a rupe tóta cas'a cu sine. Coperisiulu inotá deja asupra apei si ei 'si faceau rogaciunile din urma candu observara, ca coperisiulu casei loru a datu de o salcia mare. Coperisiulu erá pe aci se se despice in doue, de aceea sermanii se tieneau cu manile de cracile salciei. Bravulu fiu a trebuitu se duca pe tata, mama si sora cu celu mai mare pericolu de viétia de pe coperisiu pe salcia, unde famili'a astfeliu scapata a statu de jumetate inghiatiata pana in diminétia dilei urmatórie; candu se facu diua Josca duse pe tateseu, care era jumetate mortu pe coperisiulu altei case invecinate.

Gramatica latina. Pentru limb'a latina in clasele inferióre — scrie „Romani'a libera" — avemu mai multe gramatici, cum e a dlui Badilescu, a dlui Stilescu, a dlui Vergolici dela Iasi, alu caroru meritu nu se póte contestá! Din tóte inse cea mai metodica si totodata cea mai practica, pe catu scimu pana acum, este „gramatic'a latina" pentru clas'a I si II, in doue volume separate, a dlui I. T a c i t u, professoru de limb'a latina la gimnasiulu din Brasiovu. Lucrata in cursulu predarii de mai multi ani a acestei limbe si inzestrata cu teme de tradusu din latinesce in romanesce si de intorsu pentru fiecare regula, incependu dela deprinderile cele mai usióre si mai simple si mergendu graduatu prin o ingrigita alegere de cuvinte si propositiuni, dupa modelulu celoru mai bune gramatici germane, cartea dlui Tacitu are la sfirsitulu fiacarei parti si cate unu vocabulariu de tóte cuvintele latine si romane cuprinse in deprinderile din acelu volumu. Aflamu, ca autorulu a scosu la lumina si partea sintactica pentru clas'a III si IV, lucrata totu dupa acelu metodu.*) Acésta carte a fostu introdusa si pana acum mai pretutindeni in scólele secundare romane din Transilvani'a si in multe scóle din Romani'a.

*) Nu e esactu, ca ar' fi aparutu deja si partea sintactica. In cursulu anului scolasticu ce vine inse d. Tacitu va edá si volumulu pentru clas'a III-a. Red.

Sciri ultime telegrafice.

Vien'a, 10 Sept. Din Banialuc'a se anuntia: Flanculu dreptu alu inimicului la Kljuc a fostu incungiuratu de catra trupele nóstre, insurgentii fiindu siliti a se retrage; castelulu de pe stenca fù apoi ocupatu. In giurulu localitatii Kljuc nu se mai afla insurgenti. Perderile nóstre sunt 200 morti si raniti. — Intre Han Carensvac si Gracaniç'a stau 6000 insurgenti. Desarmarea poporatiunei din giurulu Banialucei se contiuna.

Berlinu, 10 Sept. Atentatoriulu N o b i l i n g a repausatu astadi in spitalu.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 11 Septembre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	61.15	Oblig. rurali ungare .	73.50
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) .	62.85	„ „ Banat-Timis.	77.50
Losurile din 1860 .	111 50	„ „ transilvane.	86.—
Actiunile bancei nation.	802.—	„ „ croato-slav.	76.—
„ instit. de creditu	238.45	Argintulu in marfuri .	100.—
Londr'a, 3 luni. .	116.20	Galbini imperatesci .	5.52
		Napoleond'ori . . .	9.30
		Marci 100 imp. germ. .	57.25

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Gött si fiiu Henricu.